

ЮСЬКО Олександр,

здобувач вищої освіти третього курсу
факультету підготовки фахівців
для органів досудового розслідування
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

РЕЗВОРОВИЧ Кристина,

кандидат юридичних наук, завідувач
кафедри цивільного права та процесу
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

КОЛІЗІЇ ТА ПРОГАЛИНИ ВІТЧИЗНЯНОГО ЗАКОНОДАВСТВА У РЕГУЛЮВАННЯ ПРИВАТНО-ПРАВОВИХ ВІДНОСИН, ЇХ ВПЛИВ НА МЕХАНІЗМ РЕАЛІЗАЦІЇ ТА ЗАХИСТУ ПРАВ ТА СВОБОД ЛЮДИНИ ТА МОЖЛИВІ ШЛЯХИ ЇХ ПОДОЛАННЯ

Становлення й розвиток демократичних інститутів в сучасній державі обумовило активізацію наукових досліджень щодо прав і свобод людини та громадянина, пошуку найбільше ефективних механізмів їх реалізації й захисту. Однак практичне вирішення даного актуального для кожного цивілізованого суспільства завдання неможливе без розробки багатоаспектної проблеми юридичних обов'язків, що виступають необхідним елементом правової системи.

Ще однією проблемою у розв'язанні цієї наукової колізії щодо природи прав людини є відсутність повного і вичерпного їх переліку, що, з однієї сторони, об'єктивний, а з іншого – ускладнює процес реалізації людиною і громадянином своїх прав, а суспільству і державі певною мірою не дозволяє створювати ефективні механізми їхнього захисту [3].

Обов'язок є однією з основних категорій права, що відображає його сутність в якості регулятора суспільних відносин. Адже саме через призму закріплення й здійснення обов'язків стверджується цінність права, так як міра належної поведінки, закладена в змісті обов'язку й ступінь належної реалізації даної поведінки свідчать про стан розвитку правової системи на кожному історичному етапі, формують уяву про те, наскільки ефектно право здійснює функцію координації відносин в суспільстві і відображає ідеї гуманізму, рівності, справедливості та свободи [1].

Обов'язки є важливим елементом взаємодії держави, суспільства й особистості. Без них неможливими є ні збалансована правова система, ні правовий порядок, ні ефективне правове регулювання, ні належний рівень законності. Будучи необхідним елементом у регулюванні й впорядкуванні

усієї системи суспільних відносин, саме юридичні обов'язки виступають важливим чинником побудови демократичної, соціальної і правової держави.

Без їх системного міжнародного і внутрішньо-національного закріплення й забезпечення важко уявити ефективне функціонування громадських та державних інститутів, становлення й підтримання законності, зміцнення правового порядку, стійкості та стабільності соціального розвитку.

Конституційне право на судовий захист надано всім і кожному громадянину, що є наслідком визнання вагомості цього права. Право на судовий захист існує для будь-якої особи незалежно від участі в судовому розгляді по якій-небудь конкретній справі. Воно гарантує захист майнових і немайнових прав, надає можливість оскарження в суді дії рішень посадових осіб, які порушують права громадян [3].

Право на судовий захист містить комплекс правомочностей: право на звернення до суду (порушення справи), на об'єктивне і справедливе ставлення суду, на винесення законного й обґрунтованого рішення, на виконання судового рішення (ст. 6 Європейської конвенції про права людини).

Це право входить у правовий статус особистості й надається для задоволення потреби в захисті прав та інтересів, які охороняються законом. Це право виникає із закону й перебуває в рамках конституційних правовідносин. Право на захист в цивільному правовідношенні являє собою конкретне суб'єктивне право його учасника, яке реалізується в рамках встановленої юрисдикційної або неюрисдикційної форми на його розсуд [4].

Механізм реалізації прав людини нерозривно пов'язаний із правовою природою прав та свобод людини. В теорії права, політичному житті та юриспруденції існують два погляди на природу прав і свобод людини і громадянина, що певною мірою отримало відображення і в назві міжнародно-правових актів щодо захисту прав людини [1]. Прихильники однієї точки зору стверджують, що існують так звані основні права і свободи людини, які є природними, тобто такими, що надані, притаманні людині з народження, а інші – надбані (делеговані) кожній людині з боку суспільства і держави. Друга точка зору полягає в тому, що всі права надаються (делегуються) кожній людині суспільством і державою і не володіють виключними елементами невідчужуваності [2].

Отже, ненормативний правовий акт, регулює вузьке коло відносин, що не зачіпає сферу суспільних інтересів, який регулює внутрішню сферу реалізації повноважень органу державної (муніципальної) влади. Таким чином, представляється можливим зробити висновок, що управління охорони здоров'я області, при реалізації повноважень у сфері охорони здоров'я видає як нормативні, так і ненормативні правові акти.

Як нормативні, так і ненормативні правові акти, мають форму наказів. Визначення приналежності конкретного акту управління визначає підсудність спору за наявності наміру оскарження відповідного акта управління управління охорони здоров'я області. Також, при обліку

особливостей оскарження нормативних і ненормативних актів органів державної влади, юридичними особами та індивідуальними підприємцями просимо звернути увагу на «Про деякі питання, що виникають у судовій практиці при розгляді арбітражними судами справ про оскарження нормативних правових актів» [3]. Чинне законодавства також виділяє як спосіб захисту цивільних прав самозахист цивільних прав, згідно з якою допускається самозахист цивільних прав. Способи самозахисту повинні бути відповідні порушення і не виходити за межі дій, необхідних для його припинення.

Отже, реалізація прав та свобод людини і громадянина можлива в контексті реалізації основного конституційного принципу – верховенства права, який, в свою чергу, є основоположним у правовій державі та означає те, що закон має вищу юридичну силу, і саме він повинен панувати в правовій, соціальній, демократичній та незалежній державі та громадянському суспільстві [2].

Як механізми захисту цивільних прав чинне законодавство встановлює такі інструменти, як: визнання права; відновлення становища, яке існувало до порушення права, і припинення дій, що порушують право або створюють загрозу його порушення; визнання заперечної операції недійсною і застосування наслідків її недійсності, застосування наслідків недійсності нікчемного правочину; визнання недійсним рішення зборів; визнання недійсним акту державного органу або органу місцевого самоврядування; самозахисту права; присудження до виконання обов'язку в натурі; відшкодування збитків; стягнення неустойки; компенсації моральної шкоди; припинення або зміни правовідносин; незастосування судом акту державного органу або органу місцевого самоврядування, що суперечить закону; іншими способами, передбаченими законом [2].

Як механізми захисту цивільних прав чинне законодавство встановлює такі інструменти, як: визнання права; відновлення становища, яке існувало до порушення права, і припинення дій, що порушують право або створюють загрозу його порушення; визнання заперечної операції недійсною і застосування наслідків її недійсності, застосування наслідків недійсності нікчемного правочину; визнання недійсним рішення зборів; визнання недійсним акту державного органу або органу місцевого самоврядування; самозахисту права; присудження до виконання обов'язку в натурі; відшкодування збитків; стягнення неустойки; компенсації моральної шкоди; припинення або зміни правовідносин; незастосування судом акту державного органу або органу місцевого самоврядування, що суперечить закону; іншими способами, передбаченими законом.

Список використаних джерел:

1. Про схвалення Концепції реформування державної системи правової охорони інтелектуальної власності в Україні: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 1 червня 2016 р. № 402-р. URL: [https:// zakon.rada.gov.ua/laws/show/402-2016-%D1%80#n8](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/402-2016-%D1%80#n8)

2. Про ратифікацію Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони: Закон України від 16 вересня 2014 р. № 1678-VII. Відомості Верховної Ради України. 2014. №40. ст.2021.
3. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод., допов. та CD) / [уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел.] К.; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2019. 1736 с.
4. Божко В. Аналіз співвідношення змісту термінів «засада» і «принцип» крізь призму правових позицій Конституційного Суду України. Вісник Львівського університету імені Івана Франка. 2011. Вип. 54. С. 124–132.

ЯВТУШЕНКО Денис,

слухач магістратури другого курсу
юридичного факультету,
Дніпровського національного
університету імені Олеся Гончара

Науковий керівник:

МАРЧЕНКО Олеся,

доктор юридичних наук, доцент,
доцент кафедри цивільного, трудового
та господарського права Дніпровського
національного університету
імені Олеся Гончара

ОБ'ЄКТИ СПАДКОВИХ ПРАВОВІДНОСИН

Майже загально визнаним теоретичним прийомом встановлення складу спадщини, який ґрунтується на нормах ЦК України, є визначення активу і пасиву спадщини: «Зазвичай говорять про спадковий актив та спадковий пасив як складові спадщини. Спадковий актив становлять права, а спадковий пасив – відповідно, обов'язки спадкодавця» [1, с. 14].

Вітчизняні науковці висвітлювали різні точки зору з приводу даного питання.

У літературі сучасного періоду такий підхід також використовується. Так, В. Ю. Чуйкова зазначає, що щодо складу спадщини потрібно враховувати таке. По-перше, до спадщини входять лише ті права та обов'язки, носієм яких за життя був сам спадкодавець. Права та обов'язки, що виникають зі смертю спадкодавця, ґрунтуються на інших підставах. Як приклад автор цілком слушно наводить сплату страхової суми за договором особистого страхування на підставі ст. 1229 ЦК України. «У даному випадку спадкового правонаступництва не відбувається, оскільки право на отримання страхової суми виникає лише внаслідок смерті спадкодавця» [2, с. 373].

По-друге, не всі права та обов'язки, які належали спадкодавцеві за